

מלאכת מחשבת

דיון לעומק בנושאים עיוניים ~ רעיונות והערות ~ בפרשת השבוע

פרשת השבוע "ויקרא" (ובו ד' עניינים בביאור הפרשה ופרק "נחשבה") בשל המצב נדחה הסיפור בהמשכים עד שיתבהרו העניינים.

סדר של ד' עבודות הקרבן שחיטה קבלת הדם הולכה וזריקה ובהכי מתעבד הקרבן לגבוה, כך יש עוד סדר, לעשות את ההקדשה לפני העבודה. ולפיכך צריכים להקדים את מעשה הקדשה למעשה העבודה.

(צ"ב מאי ס"ד שיוכלו לעשות את ההקדש תוך כדי העבודה והלא אם יכניס את הבהמה לעזרה הרי הוא מכניס חולין לעזרה, ואיסור זה חל על כל דבר חולין שמכניסים לתוך העזרה? ונראה דכל האיסור הוא כשמגמתו שישאר חולין, ברם אם מכניס את הבהמה על מנת להקריבה, בכה"ג אזלין בתר המטרה, וכיון שכוונתו לעשותה קרבן אינו עובר באיסור הכנסת חולין בעזרה ועדיין הדברים צ"ב)

והכי מצינו בדברי ה"בימורי יעקב" (הל' סוכה ס"י תרל"ח תוספת בימורים ד"ה לא ידעת) וז"ל "קריאת שם בקרבן הכתוב קראו הקרבה, שמקדיש בעל מום לקי מלא תקריבו, כדאמרין במס' תמורה (דף ו' ע"ב) ולכן קריאת שם היא תחילת מצוות ההקרבה" וכן הוא ב"זכר יצחק" (סי' נ"ב) ועל פי זה יש להבין גמי בזבחים דף פ"ט ע"א דחטאת העוף קודמת לעולת העוף וכן בהקדישה. ואיתא בגמ' שם (צ"ע"א) למקראה הקדימה הפסוק. ופירשו תוס' בשם ר"ח ז"ל דהיינו שיקדיש את העולה קודם שיקדיש את החטאת. ואם איתא דהקדש הקרבנות היא רק היכי תמצי דיחול על הקרבן שם קרבן, לכאורה מה שייך בהקדש דין קדימה? ועל כרחך משום דגם ההקדש הוא בכלל מעשה ההקרבה ויש סדר במעשה ההקדש את מי להקדים בהקרבה ואת מי לאחר ועל כן יש נפק"נ גם בהקדמת שם הקרבן.

והנה איתא בגמ' בר"ה (דף ו' ע"א) שני פסוקים לעניין בל תאחר פסוק אחד למי שאמר אבל לא הפריש והשני להפריש ולא הקריב. ובפשטות הכוונה היא שאין נפק"מ אם הפריש או לא הפריש, דכל עוד לא הביא את קרבנו עובר הוא על בל תחל. ברם בחידושי הר"ן כתב דאם לא הפריש עובר הוא על זה עצמו שלא הקדיש את הקרבן. ואם נאמר דאין כלל דין בהקדש הקרבן אלא דבלא זה אין לו מה להקריב קרבן, מה שייך לומר דין בל תאחר על עצם ההקדש והרי אין זה חלק ממעשה הקרבן רק היכי תמצי בעלמא? אלא ע"כ דגם ההקדש עצמו הוא בכלל ההקרבה ולפיכך שפיר שייך בל תאחר אם איחר את ההקדש עצמו כפי ששייך בל תאחר על מעשה ההקרבה (ברם יש להעיר ע"ז דבר"ן עצמו כתוב דאם לא הפריש צדקה הוא עובר על בל תאחר ושם הרי לא שייך כלל לומר את ההסבר שאמרנו וצ"ע)

א) הקדשת הקרבן לפני העבודה, הוא מחלקי העבודה. (מעובד ע"פ המשנת חיים).

איתא בפרשה (ויקרא פ"א א' פס' ב') **"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי יקריב מכל קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם"**.

צ"ב, למה נאמר "קרבן לה'" מאי אתי לאשמעינן בזה. ובתנ"כ (פרשה ב' ד') אמרינן "קרבן לה', כשיקדים הקדשתו להקרבנו, דברי ר' יהודה" ופירש בקרבן אהרן "כלומר שלא יביא בהמה ויקריבנה מבלי שיקדיש אותה, אלא תחילה יקדיש במה שיאמר הרי זו לעולה וכו' ואח"כ יקריבנה ובזה הוא קרבן קודם שיהיה נקרב לה'. פירוש זה תמוה הוא ביותר, דאיך הייתה ס"ד שיכולים להקריב בהמה בלי להקדיש אותה קודם לכן, והלא היא חולין בעזרה ויש בזה איסור לאו דחולין בעזרה. וכבר עמד בזה הגאון הגדול רבי שרגא פייבל שייטנברג צ"ל מח"ס נר שרגא ותירץ דהוי ס"ד דעל ידי מעשה ההקרבה בצורה מסוימת יהיה נחשב שעושה אותו חלות קרבן, ולפי זה להקריב חולין בעזרה לשחוט בהמה שלא בצורה מסוימת של קרבן דניכר ששחטה לשם חולין רק בכה"ג עובר הוא על לאו דשחיטת חולין בעזרה (או שהוא לא חייב קרבן ומקריב דלא נתפס בזה שום חלות מעשה הקרבה ולפיכך זה נחשב מקריב חולין בעזרה, אבל אם הוא חייב קרבן ומקריב אותה בצורה מסוימת כקרבן יהיה בזה גילוי שהוקרב לשם קרבן ומכוח מעשיו המוכיחים יחול חלות שם קרבן תוך כדי עבודת השחיטה וס"ד דאף באופן כזה אפשר לקיים דין הקרבה, קמ"ל דצריכים להקדיש את הקרבן ולקרות לו שם כדי שיוכלו לעשות בו את קיומו ההקרבה.

אופן ב' פירש ב"קרבן אהרן" וז"ל "אי נמי שיהיה לה' מקודש קודם שיקריבנו, ופירוש הפסוק קרבן מה שהוא לה' כבר שהוקדש קודם ההקרבה". ולפירוש השני אין כוונת הפסוק לשלול ס"ד שלא נקדיש בכלל את הקרבן (כפירוש א') אלא דהוי ס"ד דנוכל להקדיש אותו תוך כדי עשית הקרבן, קמ"ל דצריכים להקדישו קודם לכן ושלא יעשה זאת בבת אחת עם מעשה הקרבן דתוך כדי שישחט יאמר שמקדישנה לשם עולה ושוחטה לשמה. וצ"ב דמהו החיסרון שיקדיש את הבהמה תוך כדי שיעשה את הקרבן? ונראה לומר בזה, דאין ההקדשה רק היכי תמצי כדי שנוכל לעשות את מעשה ההקרבה בבהמה, אלא היא חלק ממעשה הקרבן, דכפי שיש

בכור שייכת רק בבכור תם ולא בבעל מום, וזה אתי שפיר, כפי שנתבאר, דרק בבכור תם ששייך להקריב לפיכך צריכים להקדישו, כי זה חלק ממעשה הקרבה אבל בבעל מום לא שייך עניין זה, לפיכך אין עניין להקדישו. (ויעוין בביאור הגאון רבי ירוחם פערלא זצ"ל לרס"ג לאוין רל"א מה שנדחק כדי לפרש את הרס"ג ובצפנת פענח (בהל' ערכין פ"ו הל' א') חילק בין בכור שנולד בעל מום לבכור שהיה תמים ונעשה בעל מום) ויעוין ב"משך חכמה" (פר' ראה פר' ט"ז פס' י"ט על הפסוק כל הבכור אשר יולד כתב דאף למ"ד בכור יוצא דופן קדוש בבכורה וקדושתו היא להיאכל במומו מכל מקום אין מצוה להקדישו, והפשטות כפי שנתבאר, שעניין ההקדש הוא חלק ממעשה ההקרבה ועל כן בבכור יוצא דופן שאין דין הקרבה אין עניין להקדישו.

והדר ביה מרן בעל המנחת חנוך (באות ק' י') דבכור בעל מום אין כל עניין להקדישו, ובאות (ק' ל') כתב המנ"ח להסתפק בקטן שנולד לו בכור ובהיותו מופלא סמוך לאיש הקדישו אם צריך לחזור להקדישו לכשיגדל, וצדדי החקירה הם, דאם ההקדש הזה הוא חלות ודאי שאין צריך לחזור ולהקדיש בגדלותו, שהרי החלות כבר חלה, ברם אם הוא עניין מצוה, יש לומר דמצוה שעשה בקטנותו אינה נחשבת למצוה וצריך לחזור ולהקדישו, נראה דמסתפק בעניין ההקדש אי הוא כהסמ"ג דהוא חיוב מצוה והוא מצוה בעלמא ובכה"ג בעינן מצוה שיעשה בגדלותו, אבל אי הוא מסדר ההקרבה נראה דיש להחיל מעשה בקרבן כהקדמה להקרבה, וגם זה חלק מההקרבה וזו חלות גרידא ובכה"ג מהני מעשה של מופלא סמוך לאיש.

ולפי"ז יובנו דברי הרש"ש בערכין (דף כ"ט ע"א) דאסור להקדיש בכור בתוך שמונה ימים דהוי מחוסר זמן, וכפי שבכל הקרבנות איכא איסור להקדיש בתוך זמנו, ומשום דההקדשה הוי מעין ההקרבה, וכמו שאסור להקריב מחוסר זמן אסור גם להקדישו בתוך זמנו ולפיכך גם בכור שאסור להקריבו בתוך שמונת ימיו איכא דין מחוסר זמן וכיון שכן איכא איסור להקדישו בתוך זמנו, ואף שהוא קדוש מרחם, מכל מקום איכא מצוה להקדישו מתורת הקרבה וזה נאסר כל עוד הוא מחוסר זמן (ברם בתשובות מרן החת"ס ביור"ד סימן י"ז העלה בפשיטות רבה דמותר להקדיש בכור מחוסר זמן נראה דנקט דכל עניין הקדשתו אינה בגדר הקדש דהא בלאו הכי קדוש מרחם אלא הוא רק חיוב מצוה ולפיכך אין איסור להקדישו בתוך זמנו)

איתא בגמ' בשבת (דף קמ"ח ע"א) "אמר ר' יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט ופרש"י וחגיגתו ביו"ט ביום הקרבתה מותר להקדיש, ואע"ג דתנן (בליצה דף ל"ו ע"ב) אלו הן משום שבות, אין מקדישין, הני כיון דהקרבתן דוחה, קדושתן דוחה". ויש לעיין אמאי הקדשתו דוחה שבת והלא אסור להקדיש בשבת וביו"ט? והנה קיימ"ל דמכשירי קרבן אינן דוחים שבת ויו"ט, כדאיתא בגמ' בפסחים (דף ס"ה ע"ב) וכיון שאפשר להקדיש את הקרבן עוד בערב שבת ויו"ט מפני

ועם הסברא הזו ניתן לבאר את מצוות הקדשת בכור בהמה טהורה דברמב"ם (בהלכות בכורות פ"א הי"ד) מצוה להקדיש ויאמר הרי זה קדש שנאמר תקדיש לה' אלוקדך, ואם לא הקדישו הרי זה מתקדש מאליו וקדושתו מרחם". והנה מלשון הרמב"ם נראה דרק אם לא הקדיש חלה הקדושה מאליה אבל אם הקדיש תיכף בשעת יציאת הבכור מהרחם הקדושה חלה מכוחו. ולכאורה מה שייך לומר שחלות הקדושה תלויה בו ומה חסר לה מעצמה? ברם באמת אה"נ אין נפקמ"נ בחלות של הקרבן אלא שיש עניין לעשות מעשה ששייך לעצם ההקרבה ואין ההקדשה היכי תמצי כדי שיוכלו לעשות קרבן, דאם היה כן לא היה שום עניין להקדיש את הבכור, אבל כיון שעניין הקדשה הוא חלק ממעשה ההקרבה לפיכך יש עניין להקדיש את הבכור בטרם יקריבוהו. ברם בסמ"ג (עשין ר"א) כתב כי עניין זה אינו לעשות חלות של בכורה שהרי אינו מוסיף שום קדושה בבכור אלא זה משום חיוב המצוה. ולפי דבריו נראה שאין כל קריאת ה' שייכת למעשה הקרבה.

והנה הרמב"ם במניין המצוות מנה (במצוה ע"ט) "לקדש בכור בהמה טהורה ולהקריבו" ובשונה מקרבנות אחרים שמונה הוא שתי מצוות בקרבן, מצוה אחת שמוטלת על הבעלים להביא קרבנו ומצוה שניה שמוטלת על הכהנים להקריב את הקרבן, בחטאת הוא מונה זאת במצוה ס"ד וס"ט, ובאשם מצוות ס"ב וע"א. ובטעם הדבר פירשנו נושאי כלים של הרמב"ם (בשורש י"ב) דכיון דאין הבעלים יכולים להקריב הקרבן על כן מצוות הקרבת הקרבן מוטלת על הכהנים והיא מצוה בפני עצמה, ואילו במצוות בכור מנה הרמב"ם רק מצוה אחת וע"כ צ"ל דמצוות הקרבת הבכור לכהנים היא בכלל מצוות הקרבת שלמים (מצוה ס"ו) ברם לפי זה למה היה בכלל צריך הרמב"ם להזכיר במצוה ע"ט את מצוות הקרבת הבכור אם הוא בכלל שלמים, אבל אם נאמר דמצוות הקדשת הבכור היא חלק מהקרבת הקרבן אם כן זהו החלק של הבעלים שעושים בקרבן שצריכים להקדיש את הבכור ולפיכך מנה את המצוה בפני עצמה ודו"ק היטב.

ברם לפי מהלך זה דהקדשת הבכור הוא חלק מהקרבתו הסברא נותנת שזה יהיה רק בבכור תם שראוי להקרבה אבל בבכור בעל מום שאיננו ראוי להקרבה אין עניין להקדיש אותו. ברם במנ"ח (ריש מצוה י"ח) העלה דגם בבכור בעל מום יש מצוה להקדישו, וכן הביא בפתיחי תשובה (יור"ד ס' ש"ו בשם "תיבת גמא" להפמ"ג פר' ראה אות א' והדברים צריכים ביאור, אולם לפי שיטת הסמ"ג שהבאנו לעיל דכל עניין ההקדשה הוא משום חיוב מצוה אתי שפיר, דגם בכור בעל מום יש בו דין ליתנו לכהן כדי לאוכלו במומו, וגם בזה שייכא שפיר חיוב מצוה.

ובספר ה"ג הלכות בכורות כתב "בר ישראל דמתיליד ליה בכורא בענאיה כי לית ביה מום מיחייב לאקדושי קמי שמיא, ואי אית ביה מום מחוי ליה לחכם ושריה ליה ויהיב ליה לכהן" נראה מדבריו דכל מצות הקדשת

ולפיכך סברי ב"ש דאפשר לעשותו בערב יו"ט, אבל ב"ה סברי תיכף לסמיכה שחיטה ולפיכך אינו יכול לסמוך מערב יו"ט.

ובתוס' דזבחים (דף מ"ז ע"א ד"ה איזהו) כתבו דסכין שחיטה של קרבן פסח מקדישין מערב פסח. והקשו אמאי לא יוכל להקדישו ביו"ט בשעת ההקרבה, הואיל וההקרבה דחי לשבת. ברם לכאורה הקושיא אינה מובנת, דסכין ודאי אינו ממש חלק מההקרבה רק חשיב מכשירי הקרבה ולא גרע מכל מכשירי מצוה שאינם דוחים את השבת, אף שהמצוה עצמה דוחה שבת ואין לדמות זאת להקדש, דשאני הקדש דאינו בגדר מכשירין אלא הוא חלק מסדר ההקרבה עצמה [ויעוין בחזו"א מנחות (דף ל"ג אות ז') שכתב לגבי קרבנות ציבור אין להקדיש את הקרבן בשבת, משום דצריכים קודם לכן לחלקן מתרומת הלשכה וזה חמיר. וצריך ביאור למה לו לילך מצד חילול תיפוק ליה דהקדש עצמו הרי אפשר לעשותו מערב שבת? ברם הדבר פשוט, דאם משום הקדש באמת היה מותר לעשותו בשבת אבל חלק החילול אינו רק בגדר מכשירין ובוהו אין דחיה בשבת ודו"ק היטב].

והנה בתוס' רי"ד שבת (דף קמ"ח ע"ב) תמה על רש"י דביאר הטעם דמותר להקדיש את פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט דאם הקרבנות דוחה שבת קדושתן דוחה שבת ויו"ט. ותמה תוס' רי"ד מנדרים ונדבות שקרבין ביו"ט ואפילו הכי אסור להקדישן ביו"ט, שהרי ר' יוחנן נקט בדבריו רק פסח וחגיגה להיתר ולא נקט נדרים ונדבות גם בגמ' נקטו דחובות שקבע להם זמן מותר והשאיר דברי רש"י בצ"ע. ובשפ"א עמד גם בקושיא הנ"ל ותיירץ דשאני פסח וחגיגה שהקרבנות דוחה שבת ויו"ט הוא הדין דהקדשן דוחה שבת ויו"ט, אבל מה שנדרים ונדבות קרבין ביו"ט אינו מדין דחיה אלא דהוי אוכל נפש ואוכל נפש שריא רחמנא, הלכך הקדשם אינו דוחה יו"ט כדן מכשירי אוכל נפש שאינם דוחים יו"ט.

ולכאורה התיירץ הוא כל כך פשוט, עד שלכאורה תימה עצומה על התוס' רי"ד שהותיר את רש"י בקושיא, ברם באמת דברי תוס' רי"ד ברור מיללו, דהכי כוונת קושייתו, דהא נתבאר דמה שמעשה ההקדשה דוחה שבת ויו"ט הוא משום שהוא חלק ממעשה הקרבה וכיון שההקרבה הותרה הוא הדין דמותר להקדיש את הקרבן, שהרי זה חלק ממעשה הקרבה ולא מדין מתוך שדוחה את השבת הוא הדין דגם ההקדשה דוחה, וכיון שכן תמה היטב מדין נדרים ונדבות דכיון שההקדשה היא חלק ממעשה ההקרבה וכיון שההקרבה הותרה והרי גם ההקדשה הוא חלק ממעשה ההקרבה אי אפשר לפצל ביניהם, ומה אכפת לנו שההיתר של ההקרבה נובע מדין אוכל נפש ולא מדין ההקרבה דוחה שבת ככל קרבנות ציבור. דמאיזה טעם שיהיה לאחר שהותר להקריב נדרים ונדבות אין חלק בחלקי ההקרבה, ודו"ק היטב.

מה התירו להקדישו בשבת ויו"ט. ואולי כדי שלא יבואו בו לידי איסור מעילה דמצינו בגמ' (פסחים דף ס"ו ע"א) דהלל היה מקדיש את בהמתו סמוך לעזרה כדי שאיש לא ימעות בקרבנו ועל כן חשיב כאי אפשר להקדישו מערב שבת ויו"ט לפיכך התירו להקדישו בשבת ויו"ט.

והנה בעמק דבר בחלק הרחב דבר' (ויקרא פר' א' פס' ג') העיר על דברי ר' יוחנן הנ"ל מפני מה לא נקט דמותר להקדיש עולת ראיה ביו"ט? ותיירץ דזה מילתא דפשיטא דאפשר להקדישה ביו"ט, הואיל ואין יכול להקדישה בערב יו"ט כדי שלא יבואו למעות בה ולפיכך יש לעשות כהלל להקדיש את העולה סמוך לעזרה, החידוש שנקט ר' יוחנן נוגע לפסח וחגיגה שהם קדשים קלים ואין בהם מעילה קודם זריקה. וא"כ ניתן היה להקדישם בערב יו"ט אף אליבא דהלל, ונתחדש בזה דאפילו הכי מותר להקדישם ביו"ט, וכן נקט במשיב דבר (סימן פ') ולפי דבריו תקשה ביותר, היאך מותר להקדיש פסח וחגיגה, כיון דאין כאן את החשש שימעלו בהם קודם להקרבתם, למה שלא יקדישו את הקרבן בערב יו"ט, שהרי דמי למכשירין שניתן לעשותם מעיו"ט?

ברם אם ננקוט דמעשה ההקדשה הוי חלק מסדר ההקרבה לא קשיא ולא מידי, דמאי דאמרינן דאם ניתן לעשות מערב יו"ט אינו דוחה את היו"ט מייירי במכשירי ההקרבה, אך בחלק ההקרבה עצמו גם אם ניתן לעשות אותו חלק בערב יו"ט מכל מקום בזה נתחדש דכיון דההקרבה עצמה הותרה בשבת ויו"ט דחו כל חלקיו אף השבת ויו"ט, ואף בחלק שניתן היה לעשותו מערב שבת ויו"ט (ויעוין באו"ש ה"ל חגיגה פ"ב ה"ל י') ולפי"ז יומתקו דברי רש"י שכתב דכיון דההקרבה עצמה דוחה שבת הוא הדין ההקדש משום דגם ההקדש עצמו הוא חלק ממעשה ההקרבה ולפיכך אף שאפשר להקדישו מערב יו"ט דחי שפיר להקדישו ביו"ט עצמו.

ובטורי אבן (דף ט"ז ע"ב ד"ה קמ"ל) הקשה מ"ט דב"ש דאין סומכין על קרבנות יו"ט הואיל ויכול לסמוך עליהם מערב יו"ט והא אפשר גם להקדיש את הקרבן בערב יו"ט ולא מצינו שאמרו ב"ש דיקדיש בערב יו"ט, וצ"ב החילוק ביניהם, מאי שנא סמיכה דעושים בערב יו"ט דלא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה, הוא הדין את ההקדש דמי בעינן תיכף להקדש שחיטה? ומסתברא דיכול להקדישו אימתי שירצה. וכיון שכן כיון שאפשר להקדיש בערב יו"ט, ומאי טעמא התירו ב"ש להקדיש ביו"ט?

ברם לפי המהלך שנקט כאן, יש מקום חילוק ביניהם, דשאני הקדש דקרבן הוא חלק מסדר העבודה, וכיון שהעבודה עצמה הותרה בשבת ויו"ט אין לחלק בחלקי העבודה, משא"כ סמיכה דאינה חלק מהקרבה אלא הוא דין בודדו שצריכים לעשות על הקרבן (אף שיש בזה מעכב מסוים דהוי אמינא אם לא סמך עיכב בכפרה קמ"ל דהוי שיירי מצוה, ברם אפשר לומר בזה דבאמת אין זה מצד דין העבודה, אלא דחסר בחלק המכפר של הקרבן, ומכל מקום אין זה שייך למעשה העבודה)

יהיה שהות בקבלה שהרי צריכים לקבל את כל הדם. ואפשר דהכי הוי, גם כשראה שמואל שמחפשים אחרי כהן שישחט להכי כיוונו, ושמואל סבר שהם טועים בדין דאין עניין להדר דהרי תיכף לסמיכה שחיטה ואם יתמהמהו יעכבו את השחיטה, ואמר לו עלי דגם בזה יש משום מורה הלכה מימר שפיר קאמרת שאין באמת עניין לחפש אחרי כהן, רק אם יש כבר כהן שוחט אין לדחותו בשביל ליישם הלכה זו בזה, אבל לחפש ולעכב את עבודת הקרבן בשום פנים ואופן ומכל מקום גם זה נכנס בגדר מורה הלכה בפני רבו ודו"ק.

וב"חנוכת התורה" החדש (להרבי רב העשיל זצוק"ל) הביא, מקשים העולם מה צריך לומר ולהוסיף "מימר שפיר קאמרת" יתחיל סתם "מורה הלכה וכו' חייב מיתה"? וי"ל דהטעם שאסור להורות הלכה בפני רבו משמע בעירובין (דף ס"ב ע"ב ע"י"ש ברש"י ד"ה מאי לאורי ובגמ' שם דף ס"ג ע"א גבי רבינא ורב אשי) דהוא משום אפקרותא (חוצפה) שמחציף את פניו כלפי רבו, כביכול דומה הוא אליו בכוח ההוראה. לפי"ז נראה דגם אם יורה התלמיד כדין יתחייב מיתה שהרי חוצפה הוי כלפי רבו ומהאי טעמא נתבע.

ברם מצינו בגמ' בכתובות (דף ס' ע"א) שאמר אביי דאין הטעם משום אפקרותא אלא משום דלא מסתייעא מילתא שיוורה כהלכה. ולפי"ז לכאורה אם יורה כהלכה אינו חייב מיתה שהרי כיון לאמת, רק שמסתמא שלא יכוון לאמת, לפיכך אמרה הגמ' שאסור לו להורות שהרי אין לו את הסייעתא דשמיא שיש לרבו שהקב"ה מסייעו שיכוון אל האמת, כיון שהעולם נצרך לו, אבל התלמיד שלא קיבל הורמנא לפסוק אין לו את הסייד לכוון אל האמת, ולפיכך הוא בחזקת טועה בדין. ואיתא במשנה בבכורות (דף כ"ח ע"ב) גבי דיין שטעה ישלם מביתו, והנה בדיני ממונות הדין פשוט שישלם מביתו על שהפסיד לנידון את ממונו, אולם בדיני נפשות אם טעה ח"ו ואין כבר דרך להשיב את הנעשה, יש לפרש ישלם מביתו הכוונה שרח"ל מתחייב מיתה לשמים.

וא"כ תצא בזה נפקמ"נ לפי הטעם הנ"ל, היכא דהורה במקום רבו ולא אסתיעא מילתא להורות כהלכה החילוק אם דן בדיני נפשות לדיני ממונות, דאם דן בדיני נפשות חייב מיתה ואם דן דיני ממונות חייב לשלם ממון, אבל לטעם אפיקרותא אפילו אם טעה בדיני ממונות חייב מיתה כיון שאפילו אם לא היה טועה אלא מכוון אל האמת עצם זה שפסק שלא ברשות מחייבו מיתה, ומה שאמרו במשנה בטעה משלם מביתו כי שם מיירי בדיין שהוסמך להורות ואיננו מורה במקום רבו, לפיכך תלי הדבר בטעות, אבל במקום רבו תמיד יתחייב מיתה.

והנה בגמ' בברכות נראה שעלי התעקש לתת לשמואל דין מיתה, כמו שאמר לחנה אמו "שבקי לי דאענשיה ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה" ולכאורה הדבר תמוה מאד אמאי חייבו מיתה והלא שמואל לא פסק דין שנוגע לדיני נפשות, והרי לטעמו של אביי דרק לא

ב) בדין שחיטה כשרה בזר ובעניין מורה הלכה בפני רבו (מעובד על פי חנוכת התורה החדש ועוד תוספות)

איתא בפרשה (פ' א' פס' ה') **"ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד"**.

ובפרש"י: ושחט והקריבו הכהנים, מקבלה ואילך מצוות הכהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר. ופירש במזרחי דכיון שכתוב ושחט בסתמא ולא פירש מיהו השוחט ורק אחרי כן כתיב והקריבו בני אהרן הכהנים ולא כתב בסתמא והקריבו בני אהרן, ש"מ ששחיטה כשרה בזר, אבל אי לא הוי כתיב ושחט ומיד אחריו והקריבו בני אהרן הכהנים, הוי אמינא על מי נאמר ושחט על מי שהעבודה כשרה בו, והוי ס"ד דגם שחיטה צריכה כהן, דהא כתיב אתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח וא"כ אף שחיטה בכלל. אבל השתא דכתיב והקריבו ופירש ע"ז דהם בני אהרן הכהנים למדנו שאין נוהגת מצות הכהנים אלא מקבלה ואילך, אבל שחיטה כשרה בזרים ואפילו בנשים ועבדים, והכי מפורש במס' זבחים בפרק כל הפסולים עכתי"ד.

והנה זה ברור ששחיטה היא חלק מעבודת הקרבן שהרי בכל פסוליות ההקרבה נכללת השחיטה, ואי לא הוי מעבודות הקרבן אלא רק דין היתר אכילה כבכל בשר שאי אפשר לאכלו בלא מעשה זביחה (אף שבשר חולין היה נותר בנחירה גרידא, יעוין בחולין דף י"ז ע"א) מכל מקום הוי אמינא דהמתיר של קדשים הוא רק באופן מסוים של שחיטה ואין לו היתר בנחירה, אבל אין זה מעשה שמצריך כהן, ואפילו אי נימא דבעי שהסכין יהיה כלי שרת (וכבר דנו בזה בארוכה בתוס') אפשר משום דבעינן לקדש את הדם בשחיטה שיהיה ראוי לזריקה והדם צריך להתקדש עוד טרם הגיע לכלי קבלה כלומר הוא צריך להתקדש עוד בצוואר הקרבן כמבואר בזבחים ריש שרת שני, ולפיכך בעינן דהסכין יהיה קדוש בקדושת כלי שרת, אף שאין לו תוך, מגע הסכין בסימנים מקדש את הדם עצמו ונמאי דבעי תוך הוא רק בכלים שיש להם תוך, וסכין כיון שאינו עשוי לתוכו, מקדש במגע, ואפשר שהצוואר הוא מקום התוך כדי לקדש את הדם, ומכל מקום כיון דלא בעינן לכהן ממילא לא בעינן לדי בגדים דזהו דין בעבודת כהן ודו"ק היטב.

איתא במס' ברכות (ל"א ע"ב) חזינהו שמואל דקמהדר בתר כהן למשחט אמרו ליה וכו' אייתוהו לקמיה דעלי וכו' מי כתיב ושחט הכהן והקריבו הכהנים כתיב, מקבלה ואילך מצוות כהונה, מכאן לשחיטה שכשרה בזר. אמר ליה, מימר שפיר קאמרת, מיהו מורה הלכה בפני רבך אתה וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה" יעו"ש. צ"ע וכי לא הייתה זו הלכה פשוטה עד שנשתכחה לחלוטין מן הכהנים? ובדוחק י"ל דהכהנים היו מקפידים שכהן ישחט דחששו שמא בטעות יעשה גם את הקבלה והרי זו פסולה בזר לפיכך חיפשו לכתחילה שיהיה גם השוחט כהן ואם יקבל אדרבה הכי שפיר טפי כדי שלא

שאין בזה חיוב קרבן על כרחך שאינו בכלל נשיאת עון אם לא בא להעיד אף שיודע בעצמו שיודע הוא לו עדות ויכול הוא לבוא לעזרתו בזה. וכן כתב הסמ"ע [שם] דכיון דילפינן בשי"ס דבעי תביעת בעל דין לענין שבועה וחיוב קרבן מדכתיב אם לא יגיד, אם לו לא יגיד, אם כן משמע שבלא תביעת בעל הדין אינו חייב להעיד לו כלל, שהרי הכתוב מדבר גם בלא שבועה.

ברם ב"שער המשפט" (סימן כ"ח סק"ב) האריך להוכיח שיש חיוב להעיד לחבירו אם יודע הוא לו עדות אפילו אם לא תבע אותו על כך ואתי מדין "לא תעמוד על דם רעך" ברם חיוב קרבן של שבועת העדות לא נאמר רק אם תבע אותו שיעיד לו ונשבע לו שאינו יודע לו, אבל אין לזה כל שייכות עם חיוב הגדת עדות במידה ויודע שיודע לו עדות.

והנה רש"י (ב"ק דף נ"ו ע"ב ד"ה אם לא יגיד) כתב שכל הפרשה שלפנינו נאמרת בשני עדים שהרי מזה שהקפידה התורה על הגדת עדות משמע שאילו היו מגידים לו היה הלה מתחייב ממון ואין חיוב ממון אלא על פי שני עדים ועוד שבכל מקום בתורה שנאמר עד הרי כאן שני עדים, עד שיפרט לך הכתוב עד אחד (סוטה דף ב' ע"א) ברם הקשה מרן הגאון רבי עקיבא אייגר זצוק"ל (בגלה"ש) שגמ' ערוכה איכא בריש פרק ד' משבועות שאף עד אחד במקום שמועילה עדותו כגון לחייב שבועה מייירי ביה הפרשה והיאך אמר רש"י שמדובר דווקא בשני עדים? והניח הקושיא בצ"ע.

וכתב הגר"מ זילבר שליט"א ב"טיפה מהים" ליישב קושית מרן הגרעק"א על רש"י דסבר דלא כרמב"ם והשו"ע, דרק אם תבעו אותו להעיד חייב לבוא ולהעיד אלא לעולם הוא חייב לבוא ולהעיד אף אם אינו תובעו וכלפי החיוב המחודש הזה שהעד חייב לבוא ולהעיד אף באופן שבע"ד אינו תובעו, אומר רש"י שלא נתחדש חיוב כזה אלא אם היו שני עדים על הדבר, כיון שהם מועילים לו להוציא ממון, ולפיכך הקפידה התורה על הגדת העדות אף בלא תביעת הבע"ד. אבל באופן שהבע"ד תובעו להעיד לו עדות שמחויב להעיד לו ואם נשבע שאין לו עדות חייב על כך קרבן ודאי שאף רש"י מודה בכך שאף אם יודע לו רק לחייבו שבועה חייב הוא לבוא ולהעיד, אבל היכא שלא תבעו ע"כ אינו חייב כלל ודו"ק היטב.

(מהרה"ג החו"ב בעל וברך דוד שליט"א)

ד) בקושיות הגבורות שמונים על מ"ד הבעלים מפגלן

ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה (ז, יח)
מהכא ילפינן בזבחים כ"ח ע"א דין פיגול בקרבן, וכדפירש רש"י כאן, שאם חישב באחת העבודות לאכול או להקטיר את הקרבן חוץ לזמנו, אזי הקרבן פיגול וחייבין עליו כרת. ולדינא קי"ל שרק הכהן העושה את העבודות יכול לפגל את הקרבן, אמנם ר' אלעזר ב"ר יוסי סבירא ליה דגם הבעלים יכול לפגל את הקרבן, כדתינא בזבחים מ"ז ע"א

מסתניע מילתא ואינו מטעם אפיקורותא, תמוה היאך עלי רצה להעניש את שמואל בכל החומרא? ברם באמת יש עוד נפק"מ בין הטעמים (אפקורותא ולא מסתניעא מילתא) דלמ"ד לא מסתניעא מילתא פירושו שלא יתכן שיורה נכון את ההלכה ומוכרח לטעות, כפי שאכן אירע עם אביי, שהרי ידע את ההלכה גבי מינקת חבירו, ובשעת מעשה שכח את ההלכה, עד שרב יוסף רבו העמידו על הדבר. הרי לנו שמשמים מונעים ממנו את הסייעתא דשמיא שיש למורה הלכה ששומרים עליו שלא ישל בדבר הלכה כיון שרבים תלויים בו. ברם אם הטעם משום אפיקורותא (חציפות) אינו מוכרח לטעות, ואפילו הכי חייב מיתה אף שהורה כהלכה כי עצם החציפות היא זו שמחייבת מיתה.

לפי זה אפשר לפרש את הגמרא בברכות בפשיטות, דהכי כוונת עלי "מימר שפיר קאמרת" כלומר, אכן כיוונת אל האמת, ברם אין הטעם של האיסור משום שאינו יכול לכוון אל האמת, שהרי כאן כיוונת אל האמת, ואם כן תאמר שאינך בגדר מורה הלכה בפני רבו שחייב מיתה, ברם אני איני סובר כן, אלא טעם זה שמורה הלכה בפני רבו חייב מיתה הוא משום אפיקורותא דהוא חציפות להורות הלכה בפני רבו, וכיון שכן אפילו שכיוונת אל האמת ובזה חשבת לפטור את עצמך ממיתה ברם לא זהו הטעם אלא אפיקורותא ולכן אפילו ששפיר קאמרת הנך חייב מיתה, ודו"ק היטב.

ג) בדין עד אחד אם הוא חייב לבוא ולהעיד?

איתא בפרשה (פ' ה' פס' א') "ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והובא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו"

ובפרש"י: ושמעה קול אלה והוא עד, בדבר שהוא עד בו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו בעדות שיעיד לו (ספרא).

והנה בתוס' (ב"ק דף נ"ו ע"א ד"ה פשיטא) ביארו שאפילו שהפסוק מדבר דווקא באופן שנשבע לו שבועה שאינו יודע לו עדות, מכל מקום כוונת הכתוב שהוא צריך להביא קרבן כאשר נשבע לו כיון שאף בלא שבועה היה לו עון אם לא היה אומר לו את העדות ולכן אם נשבע לו על כך מביא הוא קרבן כיון שלא קיים את הדין שחייב להעיד לחברו. ברם באמת הדין של היודע עדות לחבירו אינו בכל מי שרואה עדות שחייב לבוא להעיד לו, אלא דווקא באופן שחבירו יודע שיודע לו עדות ותבע אותו להעיד לו, אבל בלא תביעתו אינו חייב מעיקר הדין להעיד בשבילו. והכי איתא בשו"ע (חו"מ סי' כ"ח סעי' א') כל מי שיודע עדות לחבירו וראוי להעידו ויש לחבירו תועלת בעדותו חייב להעיד, אם יתבעו שיעיד לו, וכן פסק זאת להלכה בטור "ואינו חייב להעיד עד שיתבעו שיעיד לו וכן הוא ברמב"ם (ריש פ' א' מהלכות עדות)

וב"בית יוסף" (סימן כ"ח ובכס"מ) שמקור הדברים הוא מהתאמר בפרק שבועת העדות שכל שלא שמעו מפיו שאמר להם בואו והעידוני אינו חייב קרבן שבועה. וכיון

העבודה ל"עבודת פיגול", ואז העבודה פוסלת את הקרבן, ולפי הצד האחרון נראה דניחא היטב, כי גם כשהבעלים מפגל באמת לא הוא הפוסל את הקרבן, אלא הבעלים על ידי מחשבתו עושה את העבודה של הכהן ל"עבודת פיגול", וממילא העבודה של הכהן פוסלת את הקרבן. ועי' בגבורות שמונים עוד הרבה ביאורים בענין זה.

ובעיקר הקושיא שכל סוטה תוכל לפגל את המנחה שלה, בשדי חמד מערכת מ' כלל י"ז כתב ליישב בפשטות, דאם הכהן חשב בפירוש להקריב כדין, לא יכול הבעלים לפגל, ודקדק כן ממה שכתב רש"י זבחים מ"ז ע"א "שקיבל הכהן **בשתיקה**", וכ"כ הגבורות שמונים באות י"ח.

ועוד תירוץ פשוט כתב השדי חמד בשם חכם אחד, דמחשבת פיגול מהניא רק במי שבידו לזרוק או לאכול חוץ לזמנו כדמשמע בזבחים ל"ו ע"א [וכ"כ הרש"ש גיטין נ"ג סוף ע"ב], ומילתא דמסתברא הוא, כי מי שלא יכול לאכול חוץ לזמנו - גם מחשבתו על זה אינה 'מחשבה' אלא דמיון בעלמא, כי ברור לו שלא יוכל לעשות כן, ולפי זה הא דבעלים מפגלים היינו רק בקדשים קלים שנאכלים לבעלים, ויש בידו לאכול חוץ לזמנו, אך בקדשי קדשים אינם יכולים לפגל, כיון שנאכלין רק לכהנים, ומנחת סוטה היא קדשי קדשים כמו כל המנחות.

ונראה קצת ראייה לסברא זו מדברי רגמ"ה חולין ל"ט ע"א, שכתב: "מחשבין מעבודה לעבודה. כלומר אם כששוחט כהן קדשים ומחשב בשחיטה על מנת לזרוק דמו חוץ לזמנו" כו', וצ"ב למה כתב דוקא כהן, הא שחיטה כשירה בזר, וצ"ל דהוא משום שישראל ודאי לא יכול לחשוב על עבודה אחרת, כיון שאין בידו לעשותה, והיינו כדברי השד"ח והרש"ש הנ"ל.

ועין עוד בשדי חמד שם עוד הרבה תירוצים על קושיא זו. ואגב אורחא, עיין ברמב"ן פ' כי תשא (ל"ב ה') שכתב שבחטא העגל אהרן הקריב לשם ה' והעם נתכוונו לעגל והיו הבעלים מפגלים, ודבריו צ"ע, דהא לדינא קי"ל דאין הבעלים מפגלים ואם כן איך כתוב (שם פסוק ח') ויזבחו לו, וצ"ע.

פרפראות לפר' ויקרא

"**וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה**" בגימטריא "וּמְצָא בָּהּ אִישׁ מִסֵּפֶן תְּכָם", רמז שמושה רבינו זכה לדרגתו הגדולה בנבואה בזכות ענוותנותו.

וכן בגימטריא "זָה זְכָרִי לְדָר דָּר", שזה בחינת נבואה שניתנה לדורות.

"**וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֵלָה**" בגימטריא "וְהִקְטִיר הַפֶּהן הַמְזַבְּחָה לְרִים נִיחָם לָהּ".

וכן בגימטריא "וַיַּעֲקֹד אֶת יָצֵק בְּנֹו", רמז שאברהם קיים ביצחק מצות סמיכה.

וכן בגימטריא "בְּצֵר לָךְ וּמְצָאוֹךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה", וכן "הֲגַה בְּרוּחוֹ הַקֶּשֶׁה בְּיוֹם קָדִים", שבעת צרה צריך לשפוך את נפשו לפני ה', כענין הסמיכה על הקרבן.

"**וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו**" בגימטריא "כִּי הִדָּם הוּא בְּנִפְשׁ יְכָפֵר", וכן "דְּבָרֵי הַבְּרִית".

"**וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֵלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו**" בגימטריא "מִחְצִיתָהּ בְּבִקְרָה וּמִחְצִיתָהּ בְּעֶרְבֵי", "[וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֵלָה" בגימטריא "מִחְצִיתָהּ בְּבִקְרָה", "וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו" בגימטריא "וּמִחְצִיתָהּ בְּעֶרְבֵי"].

"א"ר אלעזר ברבי יוסי שמעתי שהבעלים מפגלין", ומבואר שם דסבירא ליה דזה מחשב וזה עובד הויא מחשבה.

והקשה הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל בספר גבורות שמונים אות א' איך סבירא ליה דהבעלים יכול לפגל את הקרבן, הא מבואר בזבחים קי"ד ע"א דקדשים לא חשיבי של הבעלים ואינו יכול לאסרם דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ומה שהכהן יכול לפגל את הקרבן ביאר הר"ן בנדריים ל"ו ע"א דזהו משום שעל ידי מעשה אדם אוסר דבר שאינו שלו, אך הבעלים שלא עושה שום מעשה איך יכול לפגל את הקרבן שאינו שלו?

ותירץ הגבורות שמונים שם דהא דסבירא ליה לראב"י שהבעלים מפגלין היינו רק בקדשים קלים, ואליבא דר' יוסי הגלילי דסבירא ליה דקדשים קלים ממון בעלים.

ועל פי זה כתב ליישב את הקושיא הידועה והמפורסמת על מאן דאמר שהבעלים מפגלים, דאם כן כל סוטה יכולה לפגל את המנחה שלה, ושוב לא תועיל הבדיקה שלה, (ועל קושיא זו חיבר הגר"י ענגיל זצ"ל את ספרו המופלא "גבורות שמונים", שבו כתב שמונים תירוצים חריפים על קושיא זו), ועל פי הנ"ל תירץ שכל מה שהבעלים מפגלין זה רק בקדשים קלים, אך מנחת סוטה היא קדשי קדשים (כמו כל המנחות), ובזה לכולי עלמא אין הבעלים מפגלין, כנ"ל.

ובאות ב' כתב הגבורות שמונים לתרץ באופן אחר את הקושיא הנ"ל [איך הבעלים מפגלין הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו], דהנה בקידושין כ"ג ע"ב אמרינן דהכהנים אינם שלוחי דידן משום ד"מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדינן ואינהו מצי עבדי", וטעם זה שייך רק בשאר עבודות, אך שחיטה הא כשירה בזר, אם כן יש לומר דבשחיטה באמת הכהנים שלוחי דידן, ולפי זה תירץ דמה שאמר ראב"י שהבעלים מפגלים היינו רק בשחיטה, דבזה הכהן שליח של הבעלים והוי כאילו הבעלים עצמו שוחט, ועל ידי יכול לאסור דבר שאינו שלו, כנ"ל.

ועל פי זה ג"כ תירץ את הקושיא שכל סוטה יכולה לפגל את המנחה שלה, דמה שהבעלים מפגלין זה רק בשחיטה דכשירה בזר, אך העבודות של המנחה הרי כולם פסולים בזר, וממילא אין הסוטה יכולה לפגל את מנחתה.

אמנם העיר הגבורות שמונים שברש"י בזבחים שם ד"ה שמעתי שהבעלים מפגלין כתב: "אם **קיבל** הכהן בשתיקה וחיטבו הבעלים עליה על פיגול הוי פיגול", הרי להדיא דהבעלים יכול לפגל גם בקבלה, וכתב דעכ"פ לולי דברי רש"י י"ל כמו שכתב, ויש להעיר עוד על דבריו, דברש"י חולין ל"ח ע"ב ד"ה שהבעלים מפגלין כתב: "אם חשבו על שחיטת כהן **או על זריקתו** ע"מ לאכול חוץ לזמנו הוי פיגול", הרי להדיא דהבעלים יכול לפגל גם בזריקה, ואם כן הדרא קושיא לדוכתה.

אמנם הנה בתוס' בקידושין כ"ג ע"ב בתירוץ השני כתבו דהא דאמרינן דהכהנים לא הוו שלוחי דידן, היינו שלא הוו רק שלוחי דידן, אך אפשר דהוו גם שלוחי דרחמנא וגם שלוחי דידן, ולפי זה גם בשאר העבודות הכהן שליח של הבעלים, ואם כן שפיר יש לומר על כל העבודות כתירוצו של הגבורות שמונים, דבכולהו הוי כאילו הבעלים עצמו עושה את העבודה, ועל כן יכול לאסור גם דבר שאינו שלו.

ועוד נראה ליישב את הקושיא איך הבעלים מפגל דבר שאינו שלו: דהנה חקרו האחרונים האם מחשבת הפיגול עצמה פוסלת את הקרבן, או דהמחשבה רק עושה את

”נחשבה” – הגאון רבי יחיאל הלוי נוביק שליט”א

בס”ד יום ב’ ויקרא תש”פ

חֲזָקוּ וַיֵּאמְרוּ לְבַבְכֶּם כָּל הַמִּיחָלִים לַד’
בירוד – לפום צערא אגרא

וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֶלְקִינוּ זֶה קִינֵנוּ לֹא וַיִּשְׁעֵנוּ זֶה ד’ קִינֵנוּ לֹא נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ. (ישעיה פרק כ’ ט’). הנה המאורעות האחרונות בהופעת מגיפת הקורונה רח”ל, אין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל, וכל אשר עינים לו יבין שמשוהו גדול מאד מתרחש לנגד עינינו, ומה שאנו רואים זה בעצם מעשה השם, ומטבע הדברים כאשר רואים את הקב”ה בחוש, אף שזה מפחיד מצד אחד, שהרי האבידות בנפש ככל מקום ומקום, מצערות מאד מדאיבות לב ונפש ומדאיגות, אולם מצד שני הרי יודעים אנו שאנו בידי הקב”ה, והקב”ה הרי אוהב עמו ישראל, ובודאי אם נתפלל מעומק הלב הרי הקב”ה יסיר מאתנו כל נגע ומחלה. והנה הקב”ה בוחר בעמו ישראל באהבה, והרי זה מחזק אותנו לבטוח בו שיצילנו מפח יקוש מדבר הוות ובעברתו יסך לנו ותחת כנפיו נחסה, כי צינה וסוחרה אמיתו.

והנה נדע נאמנה שאם סכנה שכזו היתה אופפת את עם ישראל, – בימים כתיקונם כשלא היתה סכנה להתאסף, – הרי היה אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד שק ואפר יוצע לרבים. ואולם עכשיו שישנה סכנה להתאסף הרי נגזר עלינו שלא נוכל לעשות תפילת רבים, רק כל אחד ישב בודד וידום כי נטל עליו. ומשמע מזה שמן השמים אין רוצים את התפילות ההמוניות, רק את החיזוקים הפרטיים והיהודיים, ושנהפוך את הבתים שלנו למקום תורה ותפילה, וזה מה שמוטל עלינו אמנם בשעה מיוחדת זו. וכאשר נלך בדרך זו נקוה להשם שישמע תפילתינו, ואזי נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

והנה כמה אנשים מחפשים דרך להרגיע את עצמם, וגם להרגיע המשפחה, וישנם דרכים שונות שאנשים משתמשים בהן, ואחת הדרכים היא להשכיח את הסכנה או לרמות עצמם כאילו אין סכנה כל כך, ולזלזל בתקנות, והשיטה הזאת מחזיקה מעמד עד אשר פוגעים במישהו או נפגעים ממישהו, כי כאשר מדביקים או נדביקים, נוכחים לדעת טוב מאד שהסכנה היא אמיתית... וכבר קרו כמה מקרים לא נעימים, וד”ל. ואולם דרך זו היא בודאי לא דרך התורה, ודרך התורה היא להכיר בסכנה ובעוצמתה, ולפעול על פי המתחייב מכך, ואז כמובן אפשר וחייבים לבטוח בה. וכאשר האדם בוטח בד’ הרי יש לו שכר של ביטחון, ומהו השכר, הבטחון ומנוחת הנפש. וכך כתוב, תהילים ל”א כ”ה, חֲזָקוּ וַיֵּאמְרוּ לְבַבְכֶּם כָּל הַמִּיחָלִים לַד’. וכמו שיסד הגרי”ז ששכר הביטחון הוא ביטחון, וכמו שכתוב תהילים כ”ז י”ד, קָנָה אֵל ד’ חֲזָק וַיֵּאמְרוּ לְבַבְכֶּם וְקָנָה אֵל ד’. והיינו שזהו גופא השכר, שעל ידי זה מתחזק בטחוננו.

ובודאי יש להתבונן מה שהקב”ה עושה, ולהאמין שבורא יתברך הוא כל יכול, ולהבין שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, (שזה נדפם בסידורים), והיינו שהקב”ה שולט, כדכתיב, דברי הימים א’ כ”ט, ואנו אומרים בכל יום בפסוקי דזמרה, וְהַעֲשֶׂה וְהַקְבִּיחוּ מַלְאָכָיו וְאֵתָהּ מוֹשֵׁל בְּכָל וּבְיָדָהּ פֶּחַ וּבְגִבּוּרָהּ וּבְיָדָהּ לְנִגְלָל וְלְחֹזֶק לְכָל. והקב”ה יכול לנצח כל חיידק וכל מזיק וכל נגיף... ולכן ודאי וודאי שאליו ראוי וצריך להתפלל, שזהו אגב אחד מהשלושה עשר עיקרי האמונה. ולא זו בלבד אלא שהקב”ה מתקן רטי’ ממכה עצמה, כמו שאמרו במדרש רבה פ’ ויקהל, עי”ש. והיינו שעלינו לדעת שהתרופה למכה כבר קיימת, אלא שאנו צריכים לזכות להיות ראויים לגילוי התרופה הקיימת.

והנה חז”ל אמרו במדרש רבה פרשת פקודי, איש אמונים רב ברכות, שהקב”ה מביא ברכות על ידו של איש אמונים. ונמצא שאם אנו אכן רוצים לעזור לכל העולם כולו, עלינו לנסות להיות אותו איש אמונים, ואז נוכל להביא שפע ברכות לכל העולם כולו. ומהי הדרך להיות איש אמונים, נראה שהדרך היא על ידי שאדם נאמן לסביבה שלו למשפחה שלו ולחברים וכו’ וכו’. ואחת הדרכים הראשיות לכך היא, לא לסכן אף אחד, ובזה הוא נקרא איש אמונים, שהוא אדם אמין, ואדם שדואג לזולת, ושומר על כללי הזהירות, ומי שהוא איש אמונים הקב”ה מביא ברכות על ידו לכל העולם כולו. והנה אמרו שבכל יום בת קול יוצאת ואומרת כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני וחנונא בני לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת. וי”ל דרבי חנינא בן דוסא היה איש אמונים כידוע, מהמעשה דהשבת אבידה, וא”כ הקב”ה כביכול מביא ברכות על ידו לכל העולם.

ונתבונן לרגע ונדע שהרי ודאי אין להקב”ה קושי להציל את העולם כולו, אבל הקב”ה מצפה לאותו חנינא בני, שהוא זה שיציל את העולם כולו, וכל אחד ואחד מאיתנו יכול להיות אותו חנינא, שעל ידו כל האנושות תנצל. והזכות הזו תהיה שמורה לו לנצח. וככל שזה יותר קשה השכר יותר גדול כמו שאמרו, לפום צערא אגרא...

והנה ידוע דברי חז”ל שהייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, והוא משנה במסכת סנהדרין. והנה אם בשבילי נברא העולם, אזי גם יכול בשבילי להיות העולם הרב. והיינו שקיום העולם תלוי בידי כל אחד ואחד מאתנו. והנה אומרים שכל המחלה הזו החלה מאדם אחד, וזה בודאי יתכן, והרי אנחנו רואים עד כמה אדם אחד יכול להשפיע על עולם ומלואו. וכמו כן הוא ג”כ לצד הטוב, שכל אחד בידו להציל כל העולם כולו במעשיו הטובים.

ובמדרש שוחר טוב, פרק ל”ז, מובא ששם בן נח פגש את אברהם אבינו, ושאל אותו אברהם אבינו באיזו זכות ניצלתם מן התיבה, ואמר לו שם בן נח בשכר שנתנו אוכל לכל הבעלי חיים שהיו בתיבה, מיד נשא אברהם אבינו ק”ו מעצמו,

ומה בהמות וחיות שאם עושים עמהם חסד כך, בני אדם שדומים למלאכי השרת, על אחת כמה וכמה. עיי"ש. ונמצאנו למדים, שע"י חסד שאדם עושה עם חברו זוכה להנצל ממאורעות קשות, וזהו לימוד גדול בשבילינו. והנה אמרו מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח, יעסוק בתורה ובגמילות חסדים, ומה יכול להיות יותר חבלו של משיח מההאירוע הנפלא שאנו חווים בימים המיוחדים הללו. והדרך להנצל היא לעסוק בתורה ובגמילות חסדים. אמנם נשאלת השאלה איזה גמילות חסדים ניתן לעשות כיום, כשכל אחד מבודד במקומו. וכמעט אי אפשר לפגוש אנשים וללכת לשמחות, וכיוצא בזה.

אבל האמת האמיתית היא שהחסד הגדול ביותר שאנו יכולים לעשות עם כל העולם, הוא לשמור על הבריאות של עצמינו שזה עוצר את המחלה מלהתפשט רח"ל, וכאשר האדם פועל כך, הרי הוא עושה חסד עם כל העולם כולו, ומתחילה עם ביתו ועם השכנים ועם הקהילה והבית כנסת, ועולם חסד יבנה.

והנה כמה מאיתנו נכנסו למצב של **בידוד**, וזה מאוד קשה להם ולמשפחה, אלא האמת היא שכל רגע שהם שומרים על הבידוד, הרי הם מקיימים מצווה נפלאה של חסד והצלת נפשות, ובכוחה של מצווה זו לזכות לבריאות ואריכות ימים, להם ולבניהם ולכל עם ישראל. וכמה צריך לכוון לעשות זאת מתוך שמחה מיוחדת לשם הקב"ה שציווה על כך, וכך זוכים להנצל מחבלו של משיח. ושוב **לפום צערא אגרא**.

וכל המשפחה משתתפת בזה. ובעזרת השם יזכו לפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא.

טיפול נמרץ א'

הנה מצבינו כהיום הזה דומה לחלוטין לכניסה לחדר הנקרא, **"טיפול נמרץ"**, שהרי ידוע שב"טיפול נמרץ", אסור להרבות במבקרים, מחשש שידביקו החולה שבקושי נושם, והמערכת החיסונית שלו נמוכה, וח"ו הוא קל להדבקה. וכמו כן אנו כיום כאילו נמצאים בחדר **"טיפול נמרץ"** אחד גדול כגודל כדור הארץ פחות או יותר.

והנה החדר של הטיפול נמרץ מסוכן לחולה ולא למבקר, והמבקר צריך להיזהר שלא להדביק את החולה, אולם החולה כרגיל לא יכול להדביק את המבקר, אמנם מצבינו היום שאנו משמשים בשני התפקידים, גם של החולה וגם של המבקר כי אנו עלולים גם להדבק ח"ו וגם להדביק ח"ו, ולכן הזהירות הנדרשת היא כפולה. (ועי' תוספות בבא קמא כ"ג ע"א, דיותר יש לאדם ליזהר עצמו שלא יזיק אחרים משלא יזק, עי' שם).

וישנם הטוענים שלא כדאי לעשות פאניקה, ולא להכניס חרדות לאנשים. והם דומים לאותם הטוענים שלא להתריע אנשים מלעבור ברמזור אדום, כדי לא ליצר פאניקה מיותרת, וכן לא להתריע מלחצות אוטוסטרדה ועוד סכנות כאלו, כי חשוב מאד שלא ליצר פאניקה.

אלם האמת תורה דרכה שלהכיר סכנה זה לא מיצר פאניקה רק מגביר את הזהירות, וזה משהוא מאוד חשוב ומחייב תשומת לב מירבית. ואמר שלמה בחכמתו מכל משמר נצור ליבך כי ממנו תוצאות חיים. והפירוש הפשוט מאד, שאדם צריך להזהר על הלב שלו, שהוא מקור החיים, וכמו כן צריך להזהר מהידבקות בנגיף ח"ו, כי זה נוגע לחיים שלו ושל זולתו.

ומי ששומר שמירה יתירה, מקיים הרבה הרבה מצוות ומביא שפע וברכה וחיים לעולם, וזוכה לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות. ובימיו ובימינו תיוושע יהודה וישראל ישכון לבטח אמן.

טיפול נמרץ ב'

הנה הקב"ה הכניס את כל העולם לחדר טיפול נמרץ, וצריך להבין מדוע, ואף שאין אנו יודעים הנהגת שמיים, אבל אין זה פוטר אותנו מלחשוב ולעשות חשבון הנפש.

והנה כאשר החשמל קופץ בבית מנסים למצוא את מקור הקצר, וישנם כמה דרכים, והעיקרון הוא אחד, שמנסים את כל מה שיכולים לנסות, כמובן תוך כדי שמירה על כללי הזהירות, וצריך להביא אדם שמבין בחשמל.

ובמקרה שלנו הקב"ה שיתק כמעט את כל העולם, וכאילו ישנו קצר ולכן הכל קפץ, ומה עושים עכשיו, צריך לנסות מה לא תקין, וקשה מאד לדעת מה לא תקין, ואולם מה שבעיקר הפסיק לפעול צריך תיקון, ואז המערכת תתחיל לפעול.

הבה נחפש מה לא תקין, ולמשל אם אנו רואים שאין כמעט אפשרות להיכנס לבתי כנסיות ובתי מדרשות, הרי עלינו לפשפש במעשינו, שמא לא נהגנו הכבוד הראוי בבתי כנסיות ובתי מדרשות, וכן יש להתבונן על זה הדרך, שמא

השמחות שעשינו היו צריכות להיראות אחרת, ועוד ענינים למכביר שפתאום השתנו ללא היכר, יש בהם רמזים נוספים לעוד שיפורים שעלינו לעשות, וכאשר נשפר דרכינו בודאי הקב"ה יוציאנו מהחדר של הטיפול הנמרץ... ובא לציון גואל במהרה.

~~~~~

**בשל המצב הקשה אני לא מוציא לע"ע את הגיליון בהדפסה רק במסגרת מייל, ועל כן כיון שיש לי מאות קוראים בגיליונות המודפסים, החלטתי להקפיא את הסיפור עד שיחוננו הקב"ה ויוציאנו מאפילה לאורה.**

~~~~~